

Nationale Markttoezichtstrategie

2026 - 2030

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Inspectie Leefomgeving en Transport
Nederlandse Arbeidsinspectie
Douane

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

Voorwoord

De Europese vrije markt is een groot goed. Veiligheid, gezondheid van mens en milieu zijn dat ook. De samenleving verwacht dat de producten op die vrije markt voldoen aan de wet- en regelgeving die deze publieke belangen borgen. De markttoezichtautoriteiten en de Douane spannen zich er dagelijks voor in om de producten op de markt in de gaten te houden en in te grijpen wanneer nodig.

We staan echter voor steeds meer uitdagingen die ons werk beïnvloeden. Denk aan E-commerce, de pakketjes die de consument direct geleverd krijgt, vooral vanuit Aziatische landen. Die instroom is door de massaliteit steeds moeilijker te controleren. Vorig jaar hebben de gezamenlijke markttoezichtautoriteiten en de Douane dan ook een signaal afgegeven waarin we aangeven dat meer, gecoördineerd of ander toezicht nodig is om de markt beter te controleren, maar ook dat toezicht het niet alleen kan en zou moeten oplossen. Een andere visie op de interne markt en de verantwoordelijke partijen is nodig.

Een andere uitdaging is de ontwikkeling van steeds gecompliceerdere producten die meerdere functies hebben. Deze producten moeten door hun samenstelling steeds vaker aan meerdere regels voldoen. Zo hebben producten bijvoorbeeld vaker een digitale component die aangesloten kan worden op wifi waardoor het gebruik van een batterij of accu noodzakelijk is. Dat vergt samenwerking en afstemming over grenzen van het eigen toezichtdomein heen. Het is dan ook mooi dat we gezamenlijk deze Nationale Markttoezichtstrategie maken en uitdragen.

De samenwerking tussen de markttoezichtautoriteiten en Douane was al goed, maar wordt door dergelijke uitdagingen verder verstevigd. In de nieuwe Nationale Markttoezichtstrategie 2026-2030 wordt die versterkte samenwerking goed zichtbaar. Daarin staat beschreven wat de Inspectie Leefomgeving en Transport, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, de Rijksinspectie voor Digitale Infrastructuur en de Douane de komende jaren gezamenlijk doen aan toezicht op de Europese markt voor producten. Door een Breder, Slimmer en Sterker markttoezicht.

Mattheus Wassenaar

Voorzitter overleg Toezicht op producten,

Inspecteur-generaal Inspectie Leefomgeving en Transport

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor de Nationale Markttoezichtstrategie 2026-2030

De markttoezichtverordening (Verordening EU 2019/1020) stelt in artikel 13 dat iedere lidstaat ten minste elke vier jaar een overkoepelende nationale strategie voor markttoezicht opstelt. Deze nationale strategie moet bijdragen aan een consistente, alomvattende en geïntegreerde benadering voor markttoezicht en handhaving van de harmonisatiewetgeving van de Unie op het grondgebied van de lidstaat.

Bij de uitwerking van deze strategie is ook de Algemene productveiligheidsverordening betrokken.

De Europese Commissie verwacht dat de nationale strategieën uiterlijk 16 juli 2026 worden ingediend.

Het overkoepelende karakter van de strategie wordt ingegeven door de 'horizontale' thema's, die de sectorale aanpakken per organisatie doorsnijden. Aan de horizontale thema's wordt door de markttoezichtautoriteiten en de Douane gezamenlijk gewerkt. Al kan deelname en de mate van intensiteit van de inzet per thema van organisatie tot organisatie verschillen.

Van deze nationale strategie met horizontale thema's vindt waar mogelijk of nodig een doorvertaling plaats in de jaarplannen van de betrokken markttoezichtautoriteiten en de Douane.

De nieuwe strategie start na vaststelling en indiening (uiterlijk 16 juli 2026) waarna de markttoezichtautoriteiten en de Douane bij de

vaststelling van de jaarplannen vanaf 2027 rekening houden met de strategie.

1.2 Werkwijze

De nationale strategie is tot stand gekomen onder begeleiding van het Verbindingsbureau Markttoezicht, in samenwerking met vertegenwoordigers uit het Alliantieoverleg Markttoezicht. De strategie is met instemming van het Ministerie van EZK en de Stuurgroep Verbindingsbureau Markttoezicht vastgesteld door het overleg Toezicht op producten van de Inspectieraad.

Door de nauwe betrokkenheid vanuit de verschillende markttoezichtorganisaties en de Douane zelf is de verwachting dat de koppeling met de jaarplannen relatief soepel kan verlopen. Dit kan de drempel voor een adequate implementatie verlagen. De implementatie van de horizontale thema's (markttoezicht: breder, slimmer en sterker) zal jaarlijks worden gemonitord, met een eerste pilot begin 2027.

De uitvoering van de strategie moet maatschappelijke impact hebben. Belangrijke spelers zijn de branches en bedrijven waarop toezicht wordt gehouden. Een conceptversie van de horizontale thema's is voorgelegd aan de stakeholders van de toezichthouders, bedrijven en brancheverenigingen. De gekozen thema's werden door de stakeholders herkend en de ambities erop over het algemeen onderschreven.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie
Markttoezicht 2026-2030

1.2. Werkwijze

1.3. Scope

1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

1.3 Scope

De scope van de Nationale Markttoezichtstrategie wordt bepaald door artikel 13 en 11 van de Markttoezichtverordening. In deze artikelen wordt de inhoud van de Nationale Markttoezichtstrategie aangegeven. Daarbij wordt rekening gehouden met artikel 10 lid 5 van de Verordening.¹

In deze strategie wordt voor het begrip markttoezicht aangesloten bij de definitie uit de Markttoezichtverordening: “activiteiten die worden verricht en maatregelen die worden genomen door markttoezichtautoriteiten om ervoor te zorgen dat producten voldoen aan de voorschriften die zijn opgenomen in de toepasselijke harmonisatie wetgeving van de Unie, en dat de bescherming van het onder die wetgeving vallende openbaar belang is gewaarborgd”. Daarbij wordt opgemerkt dat de bedrijven die de producten aanbieden en niet de toezichthouders er primair verantwoordelijk voor zijn dat de producten voldoen aan de voorschriften.

Daarnaast bevat deze strategie een uitwerking van artikel 66 van de Ecodesign verordening. In artikel 66 staat dat in de strategie een hoofdstuk opgenomen wordt over de geplande markttoezichtactiviteiten om ervoor te zorgen dat er met betrekking tot deze verordening en de op grond van artikel 4 van deze verordening vastgestelde gedelegeerde handelingen passende controles worden uitgevoerd, waaronder, indien van toepassing, fysieke controles en laboratoriumcontroles.

1.4 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk worden het doel van de strategie en de horizontale thema's uitgewerkt.

Deze thema's worden in het derde hoofdstuk nader geconcretiseerd in activiteiten. Niet alle activiteiten zijn voor alle autoriteiten van even groot belang. Bij een van belang geacht onderwerp kan een autoriteit zich opwerpen als trekker. In andere gevallen kan diezelfde autoriteit dan volgend zijn of het helemaal geen prioriteit geven in haar jaarplan.

In het vierde hoofdstuk wordt beschreven hoe de taakuitvoering wordt gemonitord. De verwachting is dat zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens benut kunnen worden voor de monitoring van de voortgang, resultaten en effecten.

In bijlage I staat een beschrijving van de inrichting van het markttoezicht in Nederland. Bijlage II bevat een samenvattende analyse van de uitgangssituatie van het markttoezicht in Nederland bij de start van de opstelling van deze strategie. In bijlage III is een geanonimiseerde samenvatting van de reacties van de stakeholders op de horizontale thema's opgenomen. In bijlage IV is de uitwerking van artikel 66 van de Ecodesign verordening opgenomen.

1. MSR art 10.5: Om het markttoezicht op online en offline aangeboden producten voor alle distributiekkanalen even doeltreffend uit te voeren, zorgen de lidstaten ervoor dat hun markttoezichtautoriteiten en hun verbindingsbureau beschikken over de middelen, met inbegrip van financiële en andere middelen, zoals een toereikend aantal bekwame personeelsleden, deskundigheid, procedures en andere regelingen die zij nodig hebben om hun taken naar behoren te kunnen vervullen.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

Hoofdstuk 2. Doel en horizontale thema's

Het doel en de horizontale thema's (strategische prioriteiten en doelen) worden weergegeven in het plaatje op de volgende pagina. De nationale strategie schetst meerjarig de horizontale thema's die voor het geheel van markttoezicht van belang zijn, maar waar niet alle markttoezichtautoriteiten en Douane met dezelfde intensiteit aan werken. De daarbij behorende acties worden uitgewerkt in de jaarplannen en de plannen van de individuele markttoezicht-autoriteiten.

Met horizontale thema's bedoelen we de onderwerpen waarop in de komende planperiode kan worden samengewerkt. Op deze

onderwerpen kunnen we gezamenlijk afspraken maken, van elkaar leren en waar nodig uniformering in processen aanbrengen. Daarbij hebben we het over voor individuele partijen overkoepelende, ondersteunende en samenbrengende onderwerpen. Daar moet bij worden opgemerkt dat in het volgende hoofdstuk uitgewerkt wordt welke acties aan de gezamenlijke thema's worden verbonden en welke markttoezichtautoriteiten/Douane een rol nemen in de uitvoering van deze acties. Het is daarbij nadrukkelijk niet noodzakelijk dat de markttoezichtautoriteiten en Douane participeren in of zich verbinden met de uitwerking van alle thema's en/of activiteiten.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

Doel

Eindgebruikers kunnen erop vertrouwen dat de producten die in de Europese Unie op de markt gebracht worden voldoen aan de eisen voor gezondheid, veiligheid en milieu en andere

publieke belangen. Marktdeelnemers kunnen erop vertrouwen dat hun concurrenten dezelfde eisen toepassen waardoor eerlijke concurrentie wordt nagestreefd (level playing field).

Breder Markttoezicht dat meegroeit

- Versterken gezamenlijk grenstoezicht.
- Ontwikkelen van een gezamenlijke visie op en uitvoeren van toezicht op e-commerce.
- Versterken van (de samenwerking bij) systeem- en bedrijfsgericht toezicht.

Slimmer Digitaal, data gedreven, toekomstgericht

- Toepassen van digitalisering in het toezicht.
- Verbeteren van data delen en versterken van data-analyse.
- Versterken van risicogebaseerd toezicht/ontwikkelen van voorspellende modellen.
- Opbouwen van kennis van digitalisering en informatie.

Sterker Eén markt, eenduidig toezicht

- Versterken van de samenwerking met:
 - markttoezichtautoriteiten nationaal en internationaal;
 - beleidsdepartementen;
 - private partijen (bv. platforms, branche);
 - consumentenorganisaties.
- Afgestemd toezicht op NoBo's (Notified Bodies).
- Kennisdelen tussen markttoezichtautoriteiten en gezamenlijke methodiekontwikkeling.
- Ontwikkelen van gezamenlijke opleiding markttoezicht, borgen van capaciteit (€ en fte) en behoud van expertise markttoezichtautoriteiten.
- Versterken reflectieve functie van markttoezicht (signalen aan beleid).
- Implementatie en monitoring van deze strategie.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

2.1 Gekozen horizontale thema's

Onder het doel zijn uiteindelijk twee inhoudelijke thema's en één meer organisatorisch thema weergegeven met daaronder een aantal subthema's.

Het thema Breder geeft aan WAT we willen bereiken; het thema Slimmer richt zich op (focuspunten in) het instrumentarium dat behulpzaam is bij het bereiken van het "wat". In het thema Sterker zijn de aan de organisatie gerelateerde vraagstukken opgenomen; HOE gaan we samen de doelen bereiken?

Deze horizontale thema's en subthema's worden hieronder kort nader toegelicht. Sommige subthema's spreken voor zich. De projecten en de prioritering worden uitgewerkt in het volgende hoofdstuk van de strategie.

Deze strategie is niet uitputtend maar geeft accenten aan. Als er in de loop van de uitvoeringsperiode behoefte is aan aanpassing van accenten dan is daar ruimte voor.

Bij het verzamelen van de verschillende perspectieven kan het behulpzaam zijn om te beseffen met welke groep je nu eigenlijk in gesprek bent en welke stem je nog niet gehoord hebt die relevant is voor jouw toezichtactiviteit.

2.2 Breder: markttoezicht dat meegroeit

Onderwerpen die hieronder passen zijn:

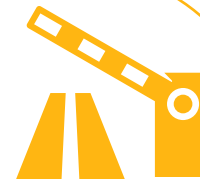
• Gezamenlijk grenstoezicht

Een actueel thema is het toezicht aan de grens. De Douane heeft, namens Nederland, kenbaar gemaakt het aantal grenscontroles in vier jaar fors op te

hogen. De gesprekken over de implementatie van dit groeipad zijn eind 2025 gestart. Onder dit subthema zal verder uitgewerkt worden wat er nodig is om gezamenlijk het groeipad te kunnen invullen. Naast het verhogen van het aantal controles aan de grens zal dit gaan over het periodiek actualiseren van conventanten en taakbijlages met de vakdepartementen, innovatieve manieren van samenwerken aan de grens, het verkrijgen van middelen om het groeipad te realiseren en het monitoren en verantwoorden van de voortgang van het groeipad. De inzet in de Priority Control Area's (PCA's) wordt onverminderd voortgezet en de informatie uit de Joint Actions/PCA's kan worden benut als input voor het bedrijfsgerichte/systeemgerichte toezicht en om mede invulling te geven aan het groeipad. Extra investeren in de PCA's kan daarmee een optie zijn.

• Visie op toezicht op digitale handel, waaronder E-commerce

Online verkopen zullen nog lange tijd voor problemen zorgen in het markttoezicht. Hoe kunnen we hier meer greep op krijgen? Wat kan de samenwerking met de bevoegde autoriteiten voor de Digital Service Act (DSA) en DG Connect opleveren? De wijze van samenwerking met andere ketenpartijen die direct of indirect invloed hebben op aankoopgedrag, moet zo worden vormgegeven dat er meer 'grip' op de toename van de stroom e-commerce ontstaat (bv influencers, verzekeraars). Daarbij wordt ook de samenwerking met EZK en andere beleidsdepartementen nader uitgewerkt, mede in reactie op de EU mededeling e-commerce.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

- **Versterken van (de samenwerking bij) systeem- en bedrijfsgericht toezicht**

Vanuit de markttoezichtautoriteiten en de Douane wordt gepleit voor de versterking van het systeem- en bedrijfsgericht toezicht en het meer risicogestuurd en effectgestuurd inrichten van rapportageverplichtingen aan de Commissie, om toezichtcapaciteit doelgerichter en efficiënter te kunnen inzetten. In de General Product Safety Regulation (GPSR; Verordening EU 2023/988) (artikel 14) wordt een eerste basis gelegd voor het kunnen houden van systeem- en bedrijfsgericht toezicht. In het kader van de revisie van het Europese New Legislative Framework (NLF) en de Markttoezichtverordening wordt vanuit het toezicht bepleit om dit systeem- en bedrijfsgericht toezicht breder in te kunnen zetten. In de komende planperiode wordt gewerkt aan het versterken van (de samenwerking bij) het systeem- en bedrijfsgericht toezicht.

In aansluiting daarop is het ook van belang een visie te ontwikkelen op de monitoring en verslaglegging over markttoezicht aan de Commissie. De EU commissie probeert de inzet van de lidstaten via kwantitatieve gegevensverzameling te sturen. Voorbeelden hiervan zijn de verplichte datacollectie door de Douane en de verplichte key-indicators van de GPSR en de daarbij behorende rapportageverplichtingen. Nederlandse markttoezichtautoriteiten zien dat bedrijfs gericht/systeemtoezicht meer effect heeft op het naleef-gedrag van marktdeelnemers dan toezicht op individuele producten. De EU Commissie zichechter op vergelijkingen van prestaties tussen lidstaten op basis van

aantallen controles. Daarvoor gebruikt Europa meer en meer kwantitatieve toezichtgegevens en benchmarks om te bepalen of een lidstaat voldoende acteert in het markttoezicht en bij controles aan de grens. Deze benchmarks gaan naar verwachting invloed uitoefenen op de prioriteiten van de nationale markttoezichtautoriteiten, vergelijkbaar met de druk die de Commissie nu al uitoefent op het aantal controles aan de grens. Visie ontwikkeling op het monitoren en verslagleggen, waarin aandacht wordt gegeven aan de verhouding tussen producttoezicht en systeemtoezicht, is daarmee van belang. Zeker ook om een adequate discussie in Europa te voeren over de resultaten van de benchmarks.

- **Volgen en beïnvloeden van de EU productwetgeving**

In de Handreiking voor de beïnvloeding van Europese productwetgeving vanuit de optiek van toezicht en handhaving² is opgenomen dat de agendavormende fase een belangrijk moment is om invloed uit te oefenen op de wetgeving. Dit betekent dat input leveren in een zo vroeg mogelijk stadium vanuit het markttoezicht/Douane perspectief wenselijk is.

In reactie op veranderingen in het mondiale handelsverkeer veranderen ook de ambities van de EU op het terrein van concurrentiepositie voor bedrijven en de coördinatie van de interne markt. In de komende planperiode wordt het voorstel voor een EU Product Act besproken (EPA) die ook in het licht van een 'sterker Europa' moet worden gezien. Deze

2. Door de Stuurgroep Verbindingsbureau vastgesteld op 17-2-2025.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

EU Product Act is van essentieel belang voor de markttoezichtautoriteiten en Douane. Onder andere de eventuele komst van een EU Market Surveillance Authority kan een impact hebben op het markttoezicht in Nederland (zowel op het gebied van data delen maar ook op de prioritering). Maar ook -positief geformuleerd- op een sterkere beïnvloeding van Europese productregelgeving vanuit de optiek van handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. Het is van belang tijdig een visie te ontwikkelen op de gewenste taaktoedeling van de EU Market Surveillance Authority en om vanuit deze visie de totstandkoming van deze nieuwe Autoriteit te beïnvloeden.

2.3 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht

De hoeveelheid informatie op het terrein van markttoezicht is groot vanwege het grote aantal sectoren en het wereldwijde speelveld. Om het toezicht goed te kunnen richten hebben we zicht op de informatiestromen nodig en helpt het als we informatie kunnen delen. Verder is de ambitie van

de Commissie om de marktdeelnemers steeds vaker te verplichten om hun producten van digitale compliance informatie te voorzien (Digital Product Passport). Dit kan ondernemers helpen in het vereenvoudigen van informatieverplichtingen, maar ook de toezichthouders helpen bij het slimmer en gericht toezicht houden. Daar moeten de toezichthouders dan wel voldoende op toegerust zijn.

Onderwerpen die hieronder vallen zijn:

- Digitalisering van het toezicht waaronder de ontwikkeling van innovatie toezichtmethodieken, IT Tools, het gebruik van AI en CERTEX.
- De ontwikkeling en het gebruik van het digitaal productpaspoort (DPP) voor toezicht.
- Kennisuitwisseling over dataverzamelen en data-analyse.
- Verder ontwikkelen van risicogebaseerd toezicht en ontwikkelen van voorspellende modellen.
- Verwerven van kennis van digitalisering en informatie (“ aantrekken en/of opleiden in een markt waar schaarste heerst”).
- In Europa aansturen op koppelingen van bestaande databases op ICSMS (incl. het DPP-register).

Op bovenstaande subthema's kunnen we gezamenlijk afspraken maken, van elkaar leren en waar nodig uniformering in processen aanbrengen. De daadwerkelijke toepassing ligt bij de individuele toezichthouder. Bij het ontwikkelen van toezicht met behulp van digitalisering blijven proportionaliteit en risicogestuurde handhaving uitgangspunt.

2.4 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

De governance voor de samenwerking kan verder worden verbeterd. Hiermee doelen we op de basisvoorwaarden om inhoudelijke, horizontale thema's te realiseren. Dit thema moet richting geven aan de versterking van die basisvoorwaarden voor samenwerking en organisatie. Daarmee is dit thema verbindend tussen

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

de twee inhoudelijke thema's en zijn de subthema's van invloed op de uitwerking van deze inhoudelijke thema's.

Onderwerpen die hieronder vallen zijn:

- Versterken van de samenwerking met:
 - Markttoezichtautoriteiten nationaal en internationaal
 - Beleidsdepartementen
 - Private partijen (bv. platforms, branches)
 - DSA Kamer³
 - Consumentenorganisaties
- Versterken van het toezicht op NoBo's, nationaal en internationaal.

Het toezicht op NoBo's in Nederland is gefragmenteerd ingericht en wordt om die reden ook nog niet uniform uitgevoerd. In Europa geldt bovendien dat er een noodzaak is voor het versterken van de informatie-uitwisseling tussen verschillende schakels in de kwaliteitsketen. Hiervan kan overigens een discussiepunt gemaakt worden aangezien de nationale strategie, op grond van de Markttoezichtverordening, formeel geen betrekking heeft op de aanwijzing van en het toezicht op de NoBo's.

Zaken waar we in de samenwerking op het markttoezicht permanent oog voor hebben en indien nodig nadere afspraken over moeten maken zijn:

- Kennisdelen tussen markttoezichtautoriteiten en gezamenlijke methodiekontwikkeling.
- Gezamenlijke opleiding (dat wordt in de praktijk al gedaan met cursussen voor ICSMS), behoud van capaciteit (€ en fte) en versterken van de (gezamenlijke) expertise van markttoezichtautoriteiten.
- Versterken reflectieve functie van markttoezicht (signalen aan beleid).

3. De DSA Kamer is het Nederlandse samenwerkingsverband van twaalf toezichthouders dat toezicht houdt op de naleving van de Europese Digital Services Act (DSA).

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

2.5 Rol Verbindingsbureau

De coördinatie en facilitering van de thema's en projecten worden, voor zover door de Stuurgroep besluit om dit als gezamenlijke thema's of projecten op te pakken, in principe verzorgd door het Verbindingsbureau Markttoezicht. Uiteraard kan daarnaast ook worden besloten dat een aantal markttoezichtautoriteiten zelf iets uitwerken. Daarnaast verzorgt het Verbindingsbureau de coördinatie van de gezamenlijke inbreng bij beleid (coördineren bij de beantwoording van Kamervragen, beleidsvisies en wetgeving waarbij horizontale thema's spelen, die het gehele markttoezicht op producten raken) en het implementeren, monitoren en verslagleggen van de uitvoering van de Nationale markttoezichtstrategie. Het Verbindingsbureau heeft geen leidende rol in uitvoeringsprojecten.

Het Verbindingsbureau werkt voor de zogenoemde basistaken uit de Markttoezichtverordening in opdracht van de Minister van EZK.

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

Hoofdstuk 3 Horizontale activiteiten

In dit hoofdstuk worden de horizontale thema's uit hoofdstuk 2 geconcretiseerd door per thema horizontale activiteiten te benoemen. Belangrijk daarbij op te merken is:

- De horizontale thema's zijn gedeeld met enkele stakeholders. Deze stakeholders vinden de gekozen thema's (breder, slimmer, sterker) over het algemeen herkenbaar en aansprekend. De stakeholders benadrukken het belang van samenwerking tussen toezichthouders en lidstaten voor een gelijk speelveld, risicogericht toezicht en aandacht voor digitalisering, met name bij e-commerce waarbij de focus moet liggen op niet-EU-geregistreerde verkopers en platforms. Daarnaast pleiten de stakeholders voor verdere harmonisatie van EU-wetgeving, het wegnemen van onduidelijkheden over verantwoordelijke marktdeelnemers, en willen zij graag samenwerken met markttoezichtautoriteiten op het gebied van informatie-uitwisseling en communicatie richting bedrijven. De feedback is betrokken bij het uitwerken van de horizontale activiteiten;
- de horizontale activiteiten zijn zo vormgegeven dat ze bijdragen aan breder, slimmer en sterker toezicht waardoor uiteindelijk het markttoezicht in Nederland daadwerkelijk bijdraagt aan de bescherming van de publieke belangen (impactvol toezicht);
- Het signaal rapport e-commerce⁴ is bij de uitwerking betrokken;
- de Ecodesign verordening vereist op grond van artikel 66 een separaat hoofdstuk in de strategie over de geplande markttoezichtactiviteiten om ervoor te zorgen dat er met betrekking tot deze verordening passende controles worden uitgevoerd, waar-

onder, indien van toepassing, fysieke controles en laboratoriumcontroles. Deze uitwerking is opgenomen in bijlage 4;

- de horizontale activiteiten zijn waar nodig van een toelichting voorzien ten behoeve van de leesbaarheid.

De horizontale activiteiten worden ondergebracht in werkgroepen die functioneren onder het Alliantieoverleg. Voor zover voor een horizontale activiteit geen werkgroep is ingericht, zal het Alliantieoverleg zelf het initiatief nemen om de horizontale activiteit uit te werken. Daarbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat niet elke organisatie bij de uitwerking van de horizontale activiteiten behoeft te participeren.

De werkgroepen, en waar geen werkgroep actief is het Alliantieoverleg, zorgen voor een nadere concretisering van de horizontale activiteiten en een plan van aanpak of projectplan dat kan worden vastgesteld in de Stuurgroep Verbindingsbureau. In het plan van aanpak wordt ook een fasering van de werkzaamheden opgenomen. In de onderstaande tabellen is per activiteit aangegeven welke werkgroep het initiatief heeft.

Voor zover horizontale activiteiten worden neergelegd bij het Alliantieoverleg, kan het Alliantieoverleg hiervoor, in overleg, een organisatie vragen het voortouw te nemen bij de uitwerking.

4. "Meer, gecoördineerd en/of ander toezicht door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) en Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) helpt, maar is geen oplossing".

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit

BREDER: markttoezicht dat meegroeit	Activiteiten/producten	Initiatief
Versterken gezamenlijk grenstoezicht	• Het intensiveren van controles aan de grens voor e-commercestroom en de bulkstroom • De data uit grenstoezicht in te zetten voor: ◦ Het verbeteren van de informatiepositie over beide stromen. ◦ Versterken van de risicoprofielen voor beide stromen. ◦ Versterken van het actorgericht toezicht (systeem- en bedrijfstoezicht). ◦ Toezicht activiteiten onder de DSA door de informatie te delen met de DSA-toezichthouders. • Gezamenlijk verbeteren van het toezicht aan de grens door in te zetten op innovaties en slimmer toezicht waaronder: ◦ Samen met de Douane doorontwikkelen van risicoprofielen om de hit rate te verhogen. ◦ Digitaliseren van de informatieuitwisseling tussen Douane en markttoezichtautoriteiten door gebruik te maken van de Electronic interface ICSMS ICSMS-Customs systems via EU CSW CSW-CERTEX. ◦ (Door)ontwikkeling van administratieve controles en fysieke controles in de bulkstroom. ◦ Inrichten van een doorgeleidingsproces voor producten die onder toezicht vallen van een andere Markttoezichtautoriteit. ◦ Het verkennen van de inzet van multidisciplinaire teams op Schiphol en Rotterdam. • De afspraken over samenwerking in controles aan de grens voor de productsectoren die onder de Markttoezichtverordening (incl. geneesmiddelen⁵) vallen, tussen Beleidsdepartementen, Douane en markttoezichtautoriteiten, te incorporeren in de convenanten en taakbijlagen en deze periodiek te actualiseren.	Werkgroep Samenwerking aan de grens
Toelichting Bij de uitwerking van de horizontale activiteiten wordt rekening gehouden met: • De EU-mededeling met toolbox voor veilige en duurzame e-handel, die door de Commissie is gepubliceerd op 5 februari 2025. • Het signaal rapport van de markttoezichtautoriteiten en Douane over e-commerce. • De mogelijkheid om gezamenlijke opleidingen te organiseren (zie ook onder “Ontwikkelen van gezamenlijke opleiding Markttoezicht”). • Delen van best practices met andere lidstaten over: ◦ Het gebruik van de Certex Electronic interface ICSMS-Customs systems ◦ Risico profielen. ◦ Omgang met geconstateerde non-conformiteiten en gevaarlijke producten. • DPP-ontwikkeling en mogelijk gebruik daarvan bij grenscontroles.		

5. De Douane is in Gnw voor geneesmiddelen bevoegd bevindingen af te doen. De uitwerking staat beschreven in het [handboek HVGEM](#). IGT is de betrokken toezichthouder. De afspraken staan in het [convenant VWS-Douane](#).

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

BREDER: markttoezicht dat meegroeit	Activiteiten/producten	Initiatief
Ontwikkelen van een gezamenlijke visie op en uitvoeren van toezicht op e-commerce	• Innovatief toezicht: slimmer gebruik van data en tools om impact te vergroten. • Ketengericht: focus op alle schakels (producenten, handelaren, transporteurs, consumenten en platforms). • Samenwerking met andere toezichthouders, Douane en EU-landen, met heldere rolverdeling. • Versterkte zichtbaarheid: risicogericht optreden tegen non-conformiteit. Toelichting Bij de uitwerking worden de volgende elementen in ogenschouw genomen: • Mogelijkheden voor anoniem aankopen, anonieme monsternamen en anonieme bezorging. • (Gezamenlijke) samenwerkingsafspraken met online platforms. • Versterken van de samenwerking met de Autoriteit Consument en Markt (ACM) door delen van inspectieresultaten ten behoeve van DSA. • Inzetten van een bredere interventie toolbox (gedrag, communicatie etc).	Werkgroep E-commerce
Volgen en input leveren op de EU productwetgeving en de implementatie in Nederland	Nadat de (concept) EU Product Act (EPA) is gepubliceerd zullen de markttoezichtautoriteiten en Douane een actieve bijdrage leveren aan het BNC-fiche, het daarop volgende beïnvloedingstraject en de implementatie door bijvoorbeeld zorg te dragen voor een afgestemde handhaafbaarheid- uitvoerbaarheid- en fraudebestendigheidstoets (HUF-toets) op de uitvoeringswet. Het ministerie van EZK is penvoerder van het BNC-fiche	Alliantieoverleg
Versterken van (de samenwerking bij) systeem- en bedrijfsgericht toezicht	Verkennen van initiatieven per markttoezichtautoriteit en Douane. Toelichting De uitkomst van de verkenning wordt benut voor het bepalen van de activiteiten die onder dit onderwerp verder kunnen worden uitgewerkt. Elementen die onderdeel van de verkenning kunnen vormen zijn: • Creëren van een overzicht hoe de markttoezichtautoriteiten actor gerichte inspecties uitvoeren (bepalen van “toezicht populatie”, registratie van resultaten, interventies). • Overlap identificeren in te inspecteren bedrijven. • Inzicht in de bedrijven die de Douane in de zogenoemde “green lane” heeft. • Effect op de toezichtlast voor bedrijven.	Alliantieoverleg

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht

SLIMMER: digitaal, data gedreven, toekomstgericht	Activiteiten/producten	Initiatief
Opbouwen en toepassen van kennis van digitalisering in het toezicht	Bij de uitwerking van deze activiteit wordt onderscheid gemaakt in data, digitalisering en tools. Data: Verkennen en ontwikkelen van voorstellen voor: • Effectief delen van data en informatie uit databronnen (waaronder EUDAMED). • Mogelijkheden van toezicht met AI (analyseren van data met AI). • Uniforme invoer in ICSMS (minimaal invulniveau) en monitoren van de kwaliteit van data invoer. • Openbaar maken inspectieresultaten op publieke deel ICSMS. • Periodieke monitoring van EUPCN key-indicators op basis ICSMS data. • Mogelijkheden aansluiting IGJ op ICSMS. • Gezamenlijke trainingen ICSMS. Tools: Verkennen en ontwikkelen van voorstellen voor: • Kennis delen over “tool ontwikkelingen”. • Kennis delen over de ontwikkeling van self-check methodieken door marktdeelnemers. • Meewerken aan de ontwikkeling van EU tools (b.v. EU webcrawlers en document digitalisering tools) en stimuleren van het gebruik van deze tools. Digitalisering: Verkennen en ontwikkelen van voorstellen voor: • Kennis delen over initiatieven op het vlak van digitalisering (waaronder het DPP), volgen van deze ontwikkelingen en waar nodig beïnvloeden van deze ontwikkelingen.	Werkgroep Data, Digitalisering en Tools en Werkgroep ICSMS
Versterken van risicogebaseerd toezicht/ontwikkelen van voorspellende modellen	Verkennen van samenwerkingsmogelijkheden voor het versterken van het risico gebaseerd toezicht.	Werkgroep Data, Digitalisering en Tools
Opbouwen van kennis van digitalisering en informatie	Borgen van de opgedane kennis en ontwikkelde tools door organisatorische inbedding.	Alliantieoverleg

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht

3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

STERKER: één markt, eenduidig toezicht	Activiteiten/producten	Initiatief
Versterken van de samenwerking met: • Markttoezichtautoriteiten nationaal en internationaal • Beleidsdepartementen • Private partijen (bv. platforms, branches) • Consumentenorganisaties • ACM	In Nederland werken de markttoezichtautoriteiten en Douane samen op specifieke onderwerpen. De samenwerking op horizontale onderwerpen vindt plaats binnen de structuur van het Verbindingsbureau (Alliantieoverleg, Stuurgroep en Topoverleg). Deze samenwerking kan verder worden versterkt door de juridische belemmeringen voor informatiedeling weg te nemen (zie ook onder “Opbouwen en toepassen van kennis van digitalisering in het toezicht”) en binnen deze structuur jaarplannen van de afzonderlijke Markttoezichtautoriteiten onderling af te stemmen en te verkennen of samenwerking mogelijk is. Europees vindt de samenwerking tussen markttoezichtautoriteiten plaats in de EUPCN, de subgroepen van de EUPCN, de ADCO's en via Joint Actions. Actieve deelname aan deze internationale samenwerkingsverbanden is het uitgangspunt. De voorbereiding van de inbreng van het gezamenlijke standpunt in de subgroepen van de EUPCN wordt verder geprofessionaliseerd via verschillende werkgroepen onder het Alliantieoverleg. De samenwerking met andere Nederlandse toezichthouders (zoals ACM) wordt verder versterkt. De contacten met branche- en consumentenorganisaties worden waar nodig verder versterkt en onderling afgestemd. De samenwerking met de beleidsdepartementen wordt versterkt om zo vroegtijdig het gesprek te kunnen voeren over nieuwe (EU) beleidsinitiatieven en (EU) regelgeving (zie ook onder “Volgen en input leveren op de EU productwetgeving en de implementatie in Nederland”). De samenwerking met Verbindingsbureaus in andere lidstaten wordt versterkt (b.v. met Nordic Countries, Duits sprekende landen en in Beneluxverband) teneinde kennis uit te wisselen, gezamenlijke ambitie te inventariseren, samenwerkingsmogelijkheden en mogelijkheden voor gezamenlijke input in de EUPCN te onderzoeken en te genereren.	Alliantieoverleg

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, één duidelijk toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, één duidelijk toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

STERKER: één markt, eenduidig toezicht	Activiteiten/producten	Initiatief
Afgestemd toezicht op NoBo's	Stimuleren dat anmeldende autoriteiten dienen te worden uitgerust met aanvullende handhavingsinstrumenten, terwijl de informatie-uitwisseling tussen accreditatie instanties, markttoezichtautoriteiten, aangemelde instanties en anmeldende autoriteiten structureel moet worden verbeterd, onder meer door het systematisch delen van geschorste en ingetrokken certificaten. Hoewel van belang voor het functioneren van het stelsel van Marktordening worden in deze strategie geen activiteiten opgenomen omdat het toezicht op NoBo's buiten de scope van de Nationale Markttoezichtstrategie ligt en buiten de rol van de markttoezichtautoriteit in de Markttoezichtverordening.	
Kennisdelen tussen markttoezichtautoriteiten en gezamenlijke methodiekontwikkeling	Borgen van de opgedane kennis en ontwikkelde methoden door organisatorische inbedding.	Alliantieoverleg
Ontwikkelen van gezamenlijke opleiding Markttoezicht	Verkennen van de mogelijkheden voor een gezamenlijke opleiding Markttoezicht (voor inspecteurs) waarbij de relatie wordt onderzocht met de Academie voor Toezicht van de Inspectieraad en de Opleidingen voor Douane medewerkers.	Alliantieoverleg
Versterken reflectieve functie van markttoezicht (signalen aan beleid)	De markttoezichtautoriteiten en Douane hebben voortdurend aandacht voor de reflectieve functie van het markttoezicht richting beleid en in de EU (op wetgeving, uitvoering of andere ontwikkelingen die het toezicht raken).	Alliantieoverleg
Implementatie en monitoring van de strategie	Ontwikkelen van een monitoringsrapportage (zie ook hoofdstuk 5)	Alliantieoverleg

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Hoofdstuk 4. Implementatie en monitoring

4.1 Implementatie

In de jaarplannen van de betrokken markttoezichtautoriteiten wordt afstemming gezocht met de Nationale Markttoezichtstrategie, de horizontale thema's (hoofdstuk 2) en de daarbij behorende horizontale activiteiten (hoofdstuk 3). De horizontale thema's voor samenwerking aan de grens worden ook betrokken, via de daarvoor bestaande structuren, bij het Handhavingsplan van de Douane. Daarnaast werkt de strategie door in het jaarprogramma van het Verbindingsbureau.

De voorstellen tot uitwerking van de horizontale activiteiten en de wijze van uitvoering (in werkgroepen of Alliantieoverleg) worden geagendeerd voor de Stuurgroep Verbindingsbureau.

4.2 Monitoring

Markttoezicht dat meegroeit, slimmer, digitaler, toekomstgericht en eenduidig is (het doel van de drie horizontale thema's) vereist niet alleen dat er gehandhaafd wordt, maar ook dat inzichtelijk is of het toezicht daadwerkelijk verschil maakt. Monitoring van de activiteiten in deze strategie is daarvoor een belangrijk instrument.

De monitoringsrapportage richt zich op de voortgang en resultaten vanuit de horizontale thema's. Die bevatten waar nodig tevens kwantitatieve informatie met kwalitatieve duiding. Met een beeld van de voortgang van de uitvoering van de strategie wordt de rapportage bruikbaar als sturingsinstrument.

Waar wet- of regelgeving onvoldoende aansluit bij de handhavingspraktijk, kan dat met de rapportage gesignaleerd worden richting beleidsdepartementen.

De monitoringsrapportage wordt jaarlijks opgesteld en biedt inzicht in de voortgang van de uitvoering en een terugblik op eerder gesignaleerde knelpunten in de uitvoering van de strategie: zijn deze opgepakt, en zo ja, met welk resultaat? Op die manier ontstaat een cyclisch proces van signaleren, leren en verbeteren – de kern van impactvol toezicht.

Uitgangspunt is dat er geen extra monitoringsverplichting ontstaat; waar kwantitatieve gegevens nodig zijn voor de monitoringsrapportage moeten de markttoezichtautoriteiten deze gemakkelijk uit eigen systemen of rapportages kunnen halen.

De monitoringsrapportage zal in deze planperiode worden ontwikkeld via een lerend groeiemodel. Startend met een eerste proeve, wordt de rapportage jaarlijks doorontwikkeld op basis van opgedane ervaringen, totdat een volwaardige rapportage en een meer gestandaardiseerde monitoringsystematiek is bereikt.

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

1. De spelers en hun verantwoordelijkheden

1.1 Nationale markttoezichtautoriteiten

Op grond van artikel 10 van de Verordening (EU) 2019/1020 wijst elke lidstaat een of meer markttoezichtautoriteiten aan. In Nederland zijn vijf rijksinspecties aangewezen als markttoezicht-

autoriteit. In het onderstaande schema is een overzicht gegeven van de aangewezen inspecties, de juridische status (welk ministerie is verantwoordelijk voor de aanwijzing, inrichting en toekennen bevoegdheidsgebieden) en een korte beschrijving van de bevoegdheidsgebieden.

Markttoezichtautoriteit	Juridische Status	Bevoegdheidsgebieden
Rijksinspectie voor de digitale infrastructuur (RDI)	Onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK)	Tapmaatflessen, meeteenheden, meetmiddelen en metrologische controlemethoden, elektromagnetische compatibiliteit, niet-automatische weegwerktuigen, meetinstrumenten, radioapparatuur.
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	Onderdeel van Ministerie van LNVN (Opdrachtgever voor domein productveiligheid: ministerie van VWS)	Biociden, chemische stoffen in consumentenproducten, cosmetica, elektrotechnische producten, gastoestellen, machines, voedselcontactmaterialen, persoonlijke beschermingsmiddelen, speelgoed, tatoeëren en piercen, textiel, algemene productveiligheid; producten niet vallend onder eerder genoemde EU (sub)domeinen.
Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)	Onderdeel van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	Machines, persoonlijke beschermingsmiddelen, liften, drukapparatuur, drukvaten van eenvoudige vorm, explosieveilig materieel, containers.
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	Onderdeel van Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW).	Toezicht op kabelbanen, bouwproducten ⁶ , pleziervaartuigen, zeeschepenuitrusting, vuurwerk, verkeersproducten, drones, geluidsemissie buitenmaterieel, non road mobile machinery, biologische risico's (biociden), chemische risico's (Reach en aanverwante onderwerpen), explosieven civiel gebruik, vervoerbare drukapparatuur, VOS, brandstoffen (luchtkwaliteit en emissies). Afval circulair: verpakkingen, batterijen, autowrakken, WEEE en Ecodesign, gevaarlijke stoffen in elektrische en elektronische producten (RoHS), ozonafbrekende stoffen en F-gassen ⁷ , milieukeur.
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)	Onderdeel van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).	Toezicht op de producten die worden geclassificeerd als medische hulpmiddelen. Hieronder vallen tevens de medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek en software als medisch hulpmiddel.

6. Het toezicht op 'bouwproducten' wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

7. Het toezicht op 'Ozonafbrekende stoffen en F-Gassen' wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

Bij deze tabel moet het volgende worden opgemerkt. De General Product Safety Regulation⁸ (GPSR) die geldt vanaf 13 december 2024 moet zorgen dat consumentenproducten in Europa veilig zijn. De NVWA is hiervoor het bevoegd gezag.

1.2 Aangemelde conformiteitsbeoordelingsinstanties

Alle in Nederland aangemelde conformiteitsbeoordelingsinstanties (aangemelde instanties) per richtlijn of verordening zijn opgenomen in Nando⁹. Daarbij is ook vermeld hoeveel van deze aangemelde instanties in Nederland en binnen de EU zijn gevestigd.

1.3 De aanmeldende autoriteit

In Nederland zijn de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport verantwoordelijk voor het afhandelen van een verzoek om aanmelding. Het verzoek om aanmelding kan worden gedaan wanneer de aangemelde instantie voldoet aan de eisen voor de aanwijzing. In het verlengde hiervan dragen de voornoemde Ministers zorg voor het toezicht op de aangemelde instantie.

De ministers van SZW, IenW (deels) en EZK en de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport hebben deze bevoegdheid, voor meerdere verordeningen en richtlijnen, gemandateerd aan de markttoezichtautoriteiten. Er is niet in alle gevallen gekozen voor mandatering. Het is onduidelijk wanneer wel en niet wordt gekozen voor mandatering.

1.4 Nationale accreditatie instantie

Op grond van artikel 4 van de Verordening (EG) nr. 765/2008 wijst elke lidstaat één nationale accreditatie-instantie aan. In 2010 heeft de Nederlandse overheid de Raad voor Accreditatie (RvA) op grond van de Wet aanwijzing nationale accreditatie-instantie (Wanai) aangewezen als de nationale accreditatie-instantie van Nederland. De wettelijke taak van de RvA bestaat uit het beoordelen van conformiteitbeoordelende organisaties: laboratoria, inspectie-instellingen, certificatie-instellingen en verificatie-instellingen. Als een dergelijke organisatie voldoet aan specifieke (inter)nationale normen geeft de RvA een accreditatieverklaring af. Vervolgens monitort de RvA de organisaties waaraan een verklaring is afgegeven. De RvA is een private onafhankelijke stichting en het bestuur van de RvA is aangewezen als zelfstandig bestuursorgaan en verantwoording verschuldigd aan de minister van Economische Zaken en Klimaat.

1.5 Autoriteit conform artikel 25 Verordening (EU) 2019/1020

De Douane en de NVWA zijn aangemerkt als autoriteiten die belast zijn met de controle van producten die de EU-markt binnenkomen in de zin van artikel 25, eerste lid van de Verordening (EU) 2019/1020. De taken en werkzaamheden van de Douane in het kader van artikel 25, eerste lid, zijn afgebakend door afspraken tussen de in Nederland ministerieel verantwoordelijke ministeries en het Ministerie van Financiën (beleidsverantwoordelijk voor de Douane) in convenanten en bijbehorende bijlagen. De taken en werkzaamheden van de NVWA zijn afgebakend tot de productcategorieën waarvoor de NVWA bevoegd is als markttoezichtautoriteit.

8. Regulation (EU) 2023/988 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 on general product safety.

9. <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/notified-bodies>

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

1.6 Het Verbindingsbureau

In de Verordening (EU) 2019/1020 is opgenomen dat elke lidstaat een Verbindingsbureau aanwijst. Het verbindingsbureau is in de lidstaat tenminste verantwoordelijk voor het vertegenwoordigen van het gecoördineerde standpunt van de nationale markttoezicht- autoriteiten en de douaneautoriteiten en voor het meedelen van de strategie van de lidstaat aan de commissie. Het Verbindingsbureau biedt daarnaast ondersteuning bij de samenwerking tussen de markttoezichtautoriteiten in de lidstaat en tussen lidstaten.

Het Verbindingsbureau is van alle Nederlandse markttoezichtautori- teiten en is, formatief, ondergebracht bij de ILT. De verbinding met de markttoezichtautoriteiten is gerealiseerd via het Alliantieoverleg, een tactisch/strategisch overleg via de Stuurgroep Verbindings- bureau en een TOP-overleg bestaande uit de IG's van de markt- toezichtautoriteiten en de DG Douane.

De deelnemers aan de stuurgroep hebben volmacht om namens hun organisatie te besluiten over de inzet van geld en mensen en zijn gemachtigd om besluiten te nemen over generieke kaders. Naast de verbinding via het Alliantieoverleg en Stuurgroep is ook verbinding gezocht door in de uitvoering van de formele taken van het Verbindingsbureau capaciteit van de markttoezichtautoriteiten te benutten.

Het Verbindingsbureau werkt in opdracht van de Minister van EZK voor wat betreft de basis taken uit de Markttoezichtverordening. De Minister van EZK is verantwoordelijk voor voor het stelsel van marktordening. Daarnaast werkt het Verbindingsbureau in opdracht van de Stuurgroep Verbindingsbureau.

1.7 Nationale normalisatie instellingen

In Nederland zijn twee nationale normalisatie instellingen aangewezen. De Stichting Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) en de Stichting Nederlands Electronisch Comité (NEC).

2. Samenwerking tussen de spelers

2.1. Alliantiewerkgroep

In de Alliantiewerkgroep wordt relevante informatie uitgewisseld en, waar passend, ook op andere wijze met elkaar samengewerkt (de operationele afstemming).

De Douane heeft een belangrijke rol bij de import van producten in de Europese Unie. Om die reden is ook de Douane vertegenwoor- digd in het Alliantieoverleg. Daarnaast neemt het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, als coördinerend ministerie voor het markttoezicht, deel aan het Alliantieoverleg.

Het Verbindingsbureau benut het Alliantieoverleg voor de voor- bereiding van het gecoördineerde Nederlands standpunt van de markttoezichtautoriteiten en Douane in de EUPCN en de operatio- nele afstemming over de uitvoering van haar Jaarprogramma. Het Verbindingsbureau draagt ook zorg voor de terugkoppeling van de overleggen van de EUPCN.

2.2 Samenwerking markttoezichtautoriteiten met de Douane

De markttoezichtautoriteiten en de Douane werken samen ten behoeve van het markttoezicht op producten. Deze samenwerking moet worden vastgelegd in convenanten en daarbij behorende taakbijlagen. Er is geconstateerd dat niet voor alle productregelingen dergelijke convenanten zijn opgesteld. Onder het coördinatorschap

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

van EZK wordt momenteel gewerkt aan nieuwe en herziene samenwerkingsovereenkomsten. In algemene zin voert de Douane op basis van een convenant grenscontroles uit ten behoeve van het markttoezicht en levert data aan markttoezichtautoriteiten met betrekking tot specifieke producten waarvoor aangifte is gedaan. De markttoezichtautoriteit kan uit de beschikbaar gestelde data een selectie maken en op deze wijze haar toezicht (verder) inrichten.

2.3 Samenwerking bij gedeelde bevoegdheid markttoezicht-autoriteiten

Steeds meer producten, die vallen onder een Europese verordening of richtlijn en die worden aangeboden in de Europese markt, moeten voldoen aan meerdere verordeningen en/of richtlijnen. Indien het markttoezicht is verdeeld over meerdere markttoezicht-autoriteiten kan een marktdeelnemer te maken krijgen met meerdere toezichtautoriteiten. Zo is bijvoorbeeld voor een tweetal richtlijnen/verordeningen (machinerichtlijn en persoonlijke beschermingsmiddelen) zowel de NVWA als de Nederlandse Arbeidsinspectie aangewezen als markttoezichtautoriteit. De NVWA richt zich op de consumentenmarkt en de Nederlandse Arbeidsinspectie op de professionele markt. Hiervoor zijn specifieke afstemmingsmechanismen ingericht.

2.4 Verbindingsbureau

Het Verbindingsbureau wordt aangestuurd door een Stuurgroep waarin vertegenwoordigers zitting hebben van de betrokken markttoezichtautoriteiten en de Douane. Het Verbindingsbureau speelt een belangrijke rol in het kader van het uitdragen van gecoördineerde standpunten, de realisatie van de thema's uit de strategie, het implementeren, monitoren en verslagleggen van de strategie en

het faciliteren van gezamenlijke input voor beleid op horizontale onderwerpen.

2.5 De Inspectieraad

De rijksinspecties (waaronder de markttoezichtautoriteiten) hebben zich op IG-niveau verenigd in een samenwerkingsverband – de Inspectieraad – waarin zij in gezamenlijkheid vorm geven aan de betekenis en positie van toezicht (zowel maatschappelijk als binnen de nevenschikte keten beleid – uitvoering – toezicht), de kwaliteit van toezicht en de innovatie van toezicht.

De Inspectieraad volgt en ondersteunt geselecteerde samenwerkingsverbanden tussen inspectieorganisaties. De Inspectieraad organiseert het TOP-overleg waarin IG's van de markttoezichtautoriteiten, tezamen met de DG Douane, de strategie op horizontale thema's bespreken.

3. ICT systemen

3.1 EU Information and Communication System for Market Surveillance (ICSMS)

De EU-commissie draagt op grond van de Verordening (EU) 2019/1020 zorg voor de (verdere) ontwikkeling van een informatie- en communicatie systeem voor de gestructureerde verzameling, verwerking en opslag van informatie voortvloeiend uit de handhaving van de harmonisatie wetgeving. Het systeem wordt daarnaast benut voor informatie uitwisseling tussen lidstaten. De ILT, RDI, NVWA en NLA gebruiken ICSMS voor productinspecties. De EU-commissie, de markttoezichtautoriteiten en het Verbindingsbureau hebben toegang tot ICSMS, uitzondering hierop is de IGJ,

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

zij maken gebruik van EUDAMED. De ILT is de nationaal coördinator voor ICSMS.

Eudamed

Voor de medische hulpmiddelen en voor in-vitro diagnostica (IVD's) wordt door de Europese Commissie een aparte databank opgezet, genaamd EUDAMED (European database on medical devices). IGJ is aangehaakt bij EUDAMED. De verplichting voor EUDAMED komt voort uit de Europese Verordeningen op het gebied van medische hulpmiddelen (EU) 2017/745, artikel 33, hierna MDR) en in-vitro diagnostica (EU) 2017/746, artikel 30, hierna IVDR). De MDR/IVDR verplicht EU- lidstaten en marktdeelnemers om informatie over marktdeelnemers en hun medische hulpmiddelen in EUDAMED centraal te registreren en up-to-date te houden. Hierdoor wordt het mogelijk voor EU-lidstaten om informatie over op de Europese markt zijnde medisch hulpmiddelen en IVD's centraal te beoordelen. Daarnaast is een groot deel van EUDAMED openbaar toegankelijk. Dat stelt eindgebruikers zoals zorgaanbieders in staat om op basis van actuele openbare informatie weloverwogen keuzes te maken voor specifieke medische hulpmiddelen. Onder andere het feit dat de marktdeelnemers een nadrukkelijke plek hebben binnen dit systeem, maakt het anders dan het hiervoor vermelde ICSMS-systeem.

Deze databank is een waardevolle aanvulling op bestaande nationale IT systemen zoals NOTIS, dat wordt bijgehouden door CIBG/ Farmatec¹⁰. NOTIS zal worden uitgefaseerd zodra EUDAMED volledig is geïmplementeerd.

Safety gate

De GPSR beoogt een hoog niveau van productveiligheid in de hele EU te garanderen voor consumentenproducten die niet vallen onder sectorspecifieke harmonisatiewetgeving van de EU. Het systeem – Safety Gate (een Rapid Alert System) – zorgt voor snelle uitwisseling van informatie over gevaarlijke producten, die geen levensmiddelen zijn, tussen de lidstaten en de Commissie. Het systeem zorgt ervoor dat de relevante instanties snel worden geïnformeerd over gevaarlijke producten.

3.2 De nationale IT-systemen voor markttoezichtautoriteiten

De markttoezichtautoriteiten beschikken naast ICSMS allemaal over eigen registratiesystemen en databanken. Deze systemen zijn niet specifiek gebouwd voor het producttoezicht of markttoezicht, maar zijn gebouwd om alle inspecties van de betreffende organisatie vast te leggen. Een kenmerkend verschil tussen de Europese registratie en de nationale registratiesystemen is het onderwerp van inspectie. De Europese systemen plaatsen het product centraal. Alle achterliggende data is gekoppeld aan dat product. De nationale registratiesystemen stellen het geïnspecteerde bedrijf (of persoon) centraal. Alle achterliggende data is ondergeschikt aan die “onder toezicht gestelde”. Dat maakt dat de systemen niet altijd eenvoudig uitwisselbaar zijn.

Nederlandse Arbeidsinspectie

De Nederlandse Arbeidsinspectie beschikt naast ICSMS over een zaakstelsel “i-net” waarin de gegevens van productonderzoeken worden vastgelegd, waarbij het geïnspecteerde bedrijf centraal staat. Er is een koppeling aanwezig vanuit i-net naar Inspectieview.

10. [Over het CIBG | CIBG](#)

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

Inspectie Leefomgeving en Transport

ILT gebruikt het eigen registratiesysteem “Holmes” voor het vastleggen van inspecties bij bedrijven (onder toezicht staanden). Voor een aantal productgroepen wordt er zowel informatie over inspecties in Holmes als in ICSMS vastgelegd. Dit geldt in ieder geval voor bouwproducten, ecodesign, RoHS, verkeersproducten, vuurwerk en pleziervaartuigen. In Holmes worden unieke codes geregistreerd die verwijzen naar de productinformatie in ICSMS. De informatie wordt handmatig geregistreerd. Er is geen digitale koppeling tussen Holmes en ICSMS.

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Binnen het bevoegdheidsgebied van de IGJ zijn Nederlandse fabrikanten of een in Nederland gevestigde gemachtigde van een niet-EU fabrikant verplicht om bepaalde risicoklassen van medische hulpmiddelen en in-vitro diagnostica (IVD) te notificeren. Deze notificatie wordt vastgelegd en de medische hulpmiddelen worden aangemeld in “NOTIS”. Daarnaast maakt de IGJ gebruik van een eigen registratiesysteem “WPM”. In WPM (work proces manager) staat de voortgang van de toezichtsactiviteiten centraal. WPM wordt geleidelijk vervangen door het uitrollen van het programma FIT (Fundament onder IV en Toezicht). In dit programma worden verschillende modulaire systemen ontwikkeld, die weliswaar verschillende doelstellingen hebben, maar daarnaast op elkaar aansluiten en ook zullen aansluiten op EUDAMED. Meldingen worden vanaf eind 2024 afgehandeld in verschillende applicaties (SiZo: Signalen Zorgaanbieders; FaMe: Fabrikant Meldingen; en de module Eudamapp).

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

DE NVWA gebruikt naast ICSMS een eigen data inspectiesysteem ISI waarin alle inspectiedata per jaar wordt ingevoerd: gehouden type inspectie, eventueel genomen monsters, bevindingen onderzoek monsters en/of documenten en genomen maatregelen. Dit betreft zowel gehouden inspecties in het kader van geplande projecten als ook naar aanleiding van meldingen. De informatie wordt niet ingedeeld per productrichtlijn of -verordening. Het is een inspectiegericht systeem en niet een productgericht systeem. Dat maakt het ophalen van bijvoorbeeld gehouden aantallen inspectie, monsters of afwijkingen per productrichtlijn of -verordening tot een handmatige activiteit en daarmee zeer tijdrovend. De gegevens uit ISI worden in ICSMS overgenomen.

Rijksinspectie Digitale Infrastructuur

De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur maakt gebruik van ICSMS. RDI beschikt tevens over een datasysteem “VIS”, waarin de resultaten van inspecties van meet- en weegapparatuur worden vastgelegd.

3.3 Inspectieview

Binnen de rijksinspecties is Inspectieview ontwikkeld. Met deze voorziening kunnen de rijksinspecties bij elkaar inspectiedata opvragen. Inspectieview is een systeem voor toezichtautoriteiten dat informeert en signaleert. (Rijks)inspectiediensten, omgevingsdiensten en andere organisaties binnen handhaving en toezicht kunnen met Inspectieview hun werk gericht uitvoeren. Het doel van Inspectieview is om toezicht en handhaving door de overheid te verbeteren. Het delen van informatie via Inspectieview draagt bij aan:

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

- meer samenwerking tussen (rijks)inspectiediensten;
- meer risicogericht en effectief toezicht;
- verlaging van de inspectielast.

Inspectieview kan ook worden benut om, op bedrijfsniveau, informatie te delen in het kader van het markttoezicht.

Inspectieviews zijn er in twee varianten:

1. Enkelvoudige opvraag (waar inspectiegegevens van één bedrijf worden opgevraagd).
2. BULK voorziening, waarmee een dataset ter verdere analyse kan worden opgevraagd.

Op het moment wordt onderzocht of het mogelijk is om in Inspectieview aan te geven of een onderneming een ondernemingsdossier heeft, zodat een inspecteur hier rekening mee kan houden.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Markttoezicht in Nederland, 2021-2025

1.1 Informatie gestuurd en risicogericht toezicht

Op basis van meldingen, klachten en uit controles gesignaleerde risico's bepalen de markttoezichtautoriteiten per sector de te controleren producten en bedrijven met de bijbehorende aantallen. De productinspecties geven input voor het bedrijfs- of systeem-gericht toezicht. Prioritering over sectoren of markttoezicht-autoriteiten heen gebeurt nog niet structureel.

Ook andere instrumenten om de naleving of het maatschappelijk effect te vergroten worden ingezet. Voorbeelden zijn de verbetering van kennis en kunde van de marktdeelnemers door middel van gerichte communicatie. Daarnaast vindt ook gedragsbeïnvloeding plaats die zich niet alleen richt op marktdeelnemers, maar ook op het informeren van en voorlichting geven aan brancheverenigingen, consumenten, belangengroepen, burgers, media en overheden. Vormen van gedragsbeïnvloeding in het markttoezicht zijn nalevingscommunicatie, informeren via Kamer van Koophandel, Ondernemersplein, Webwinkel vakdagen en het openbaar maken van inspectieresultaten. Met “Weet wat je online koopt” hebben de Douane en de markttoezichtautoriteiten gezamenlijk een publiekscampagne ontwikkeld.

1.2 Data, KPI's, digitalisering en ICSMS

De markttoezichtautoriteiten gebruiken Key Performance Indicators (KPI's). Zowel in de GPSR als in de MSR (voor de Douane) staan KPI's genoemd. Verder heeft ook de EUPCN Key Performance Indicators vastgesteld. Echter, de KPI's verschillen en zijn ook niet allemaal verplicht. Mede hierdoor worden ze door markttoezicht-autoriteiten verschillend geïnterpreteerd en bijgehouden. Dat is niet bevorderlijk voor horizontale prioritering. Benchmarks door de Commissie maken gebruik van deze KPI's.

Alle markttoezichtautoriteiten maken gebruik van ICSMS (behalve IGJ, voor medische hulpmiddelen wordt EUDAMED ontwikkeld). Hoewel nog niet alle controles in ICSMS worden vastgelegd, is er een grote verbetering zichtbaar in de afgelopen vier jaar. De analyses die ten grondslag hebben gelegen aan dit hoofdstuk zijn mede gebaseerd op cijfers uit ICSMS.

De registraties in ICSMS worden door de markttoezichtautoriteiten individueel gebruikt voor de risicoanalyse om het toezicht te richten op de grootste risico's.

Er worden steeds meer ICT tools ontwikkeld (pro-actieve en passieve webcrawlers, geautomatiseerd vergelijken van documenten, etc.). Daarnaast worden ook nieuwe technologieën benut bij de uitvoering van inspecties.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

Elke markttoezichthouder gaat hiermee nog voornamelijk individueel mee aan de slag. Een meer gezamenlijke input bij de ontwikkeling en implementatie kan bijdragen aan de effectiviteit en efficiëntie.

Beschrijving van de externe en interne omgeving

1.3 Samenwerking tussen markttoezichtautoriteiten en Douane

De afgelopen jaren zijn goede resultaten behaald in de samenwerking tussen markttoezichtautoriteiten en de Douane (bijv. Nationale Markttoezichtstrategie, een jaarprogramma voor het Verbindingsbureau waarin gezamenlijke acties worden benoemd en het gezamenlijke signaal e-commerce). Tegelijkertijd dwingen externe ontwikkelingen tot nadenken over het verder versterken van de samenwerking. Die ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld de uitdagingen in e-commerce, de toenemende aandacht van de Europese Commissie voor de samenwerking aan de grens, het groeiende aantal horizontale EU-verordeningen en in lijn daarmee de groeiende wens om afgestemde input te leveren bij beleid en in de EU. Daarnaast vragen het gezamenlijk werken aan ICT-tools voor toezicht en het delen van data om risicogericht toezicht effectief vorm te geven meer aandacht.

1.4 Samenwerken aan de grens

De beleidsdepartementen geven opdracht voor grenscontroles, de uitvoering wordt gedaan door de Douane en de informatie voor de keuze van de te controleren productgroepen (profielen) en de ondersteuning van de Douane in de uitvoering wordt gedaan door de vijf markttoezichtautoriteiten.

Bij de productinspecties vindt de samenwerking plaats op basis van het huisarts-specialist model (huisarts: Douane; specialist: markttoezichthouder). De samenwerking tussen de markttoezichtautoriteiten en de Douane is voor bedrijfs- en systeeminspecties nog niet ingericht.

De ontwikkelingen in e-commerce laten een sterke stijging van de business-to-consumer handel zien, bestaande checks and balances verdwijnen en nieuwe risico's ontstaan. Consumenten bestellen via online platforms producten bij buitenlandse aanbieders terwijl ze denken bij een Nederlands bedrijf te bestellen. De buitenlandse aanbieder is bij klachten onvindbaar, wat bij Nederlandse bedrijven veel minder vaak het geval is. Ook kopen consumenten bewust bij voordelige Aziatische aanbieders waarbij de kwaliteit van het product inferieur is en het vervolgens snel voor extra afval in Nederland zorgt.

Onder druk van de e-commerce problematiek zijn in 2025 plannen gemaakt om de samenwerking aan de grens te versterken.

1.5 Europese wetgeving

De laatste jaren heeft zich in de Europese wetgeving een aantal ontwikkelingen ingezet die van belang zijn voor de verdere ontwikkeling van het markttoezicht.

In het beleid van de Europese Commissie wordt de scope van het markttoezicht steeds breder. Er komen nieuwe thema's onder te vallen zoals AI-producten (AI-Act), producten die met dwangarbeid worden gemaakt (Anti-dwangarbeid verordening) en namaak-producten.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

Daarnaast regelt de EU steeds meer in Verordeningen in plaats van met Richtlijnen. Dat betekent dat EU-regels directe werking hebben en dat al bij opstelling van de regels inzichtelijk moet zijn hoe uitvoering en toezicht worden geregeld. Dit vergt een goede samenwerking tussen de markttoezichtautoriteiten en departementen ten tijde van opstelling van de EU-regels.

Verordeningen zelf krijgen een bredere scope. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe Ecodesign verordening (ESPR). Ter bevordering van de circulaire economie wordt hierin de afvalfase dichterbij de markttoezichtfase geregeld, door het verbod voor het vernietigen van niet-verkochte producten.

Verder vallen producten vaker onder Verordeningen en richtlijnen vanuit verschillende Europese Directoraten Generaal. Deels komt dit door de complexere samenstelling van producten, deels doordat EU DG's nog onvoldoende afgestemd werken. Dit vergt op nationaal niveau samenwerking tussen verschillende markttoezichtautoriteiten en Douane. Bij actualisatie van wetgeving wordt (deels) gekopieerd van het ene stelsel naar het andere.

De MSR van DG GROW en de GPSR van DG JUST en de daarbij behorende netwerken (EUPCN en Consumer Safety Network, CSN) groeien naar elkaar toe.

In de Single Market Strategy van 2025 formuleert de Europese Commissie acties om de productconformiteit te verbeteren. Onderdeel daarvan is de mogelijke oprichting van een EU-markttoezichtautoriteit. Daarnaast heeft de Commissie in 2025 de mededeling e-commerce uitgebracht waarin verbetermaatregelen worden genoemd voor het toezicht in de e-commerce stroom.

1.6 Relatie van markttoezichtautoriteiten met departementen

Het ministerie van EZK is stelselverantwoordelijk ministerie voor de marktordening en het markttoezicht. Het Ministerie van Financiën is coördinerend opdrachtgever voor de Douane, naast de vakdepartementen die ook allemaal opdrachtgever voor de Douane (kunnen) zijn. De vakdepartementen maken afspraken met de toezichthouders en de toezichthouders maken in de uitvoering afspraken met de Douane en met elkaar over markttoezicht. Het Verbindingsbureau spant zich in om die samenwerking te faciliteren en te bevorderen. Het Verbindingsbureau heeft een structuur ingericht waarin markttoezichtautoriteiten, Douane en het ministerie van EZK werkafspraken maken en afstemming zoeken. In het interdepartementaal overleg over normalisatie en accreditatie maken beleidsdepartementen en markttoezichtautoriteiten afspraken.

Bij het toezien op de naleving ziet de toezichthouder ook hoe de wetgeving in de praktijk uitpakt. Als wetgeving niet goed werkt zullen toezichthouders een signaal afgeven aan de wetgever om zijn invloed aan te wenden om de wet aan te passen. Een voorbeeld van zo'n signaal was het signaal van de gezamenlijke markttoezichtautoriteiten en de Douane over e-commerce in 2025. Een signaal, zeker als het gezamenlijk wordt afgegeven, kan een krachtig middel zijn richting wetgeving en politiek.

1.7 Meer digitalisering

Voortschrijdende technologische ontwikkelingen zorgen voor verdere digitalisering en voor de ontwikkeling van steeds complexere producten, zoals AI (-producten) en samengestelde

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

producten die onder meerdere sectorale regelingen vallen. Ook neemt het gebruik van AI snel toe.

Die ontwikkelingen brengen nieuwe problemen met zich mee. Zo vergen de samengestelde producten die onder meerdere sectorale regels vallen vaak samenwerking tussen toezichthouders. Verder kan het werken met grote hoeveelheden digitale informatie cyberaanvallen uitlokken. En kwaadwillende spelers kunnen met AI ook juist regels en toezicht omzeilen.

Maar er zijn ook voordelen voor de toezichthouder. Digitalisering van administratieve dossiers maakt uitwisseling van informatie makkelijker (ontwikkeling van het digitaal product paspoort). Ook maakt digitalisering het mogelijk om via datascience snelle analyses te plegen over veel data om daarmee het toezicht beter in te richten. Voorbeelden zijn de systemen van de medische hulpmiddelen (EMDN, UDI en SRN¹¹), waardoor een vergaande codificering van hulpmiddelen en actoren aan de gang is. Ten slotte worden er nieuwe zoekmethoden (webcrawlers) of toezichttechnieken ingezet. Met slimme algoritmen wordt het informatiegestuurde toezicht steeds sneller en effectiever, aangezien ze helpen daar te interveniëren waar de risico's het grootst zijn.

1.8 Notified Bodies en Notified Authorities

Naast het markttoezichtstelsel maakt ook het systeem met private conformiteitsbeoordelingsinstanties (Notified Bodies) en aanwijzende autoriteiten (Notifying Authorities) deel uit van het marktordeningsstelsel.

Uit een rapportage van (een subwerkgroep van) de EUPCN en een signaalrapportage van de ILT blijkt dat veel stelsels niet werken zoals ze beoogd waren te doen. Veelal is er een gebrek aan uniforme of eenduidige inrichting van rollen, taken en bevoegdheden van de verschillende spelers in het stelsel. In zowel de EU als in Nederland zijn de notificatie en het toezicht op de NoBo's niet uniform ingericht. In de EU blijkt er geen sprake te zijn van uniforme toetsing door NoBo's. Informatie-uitwisseling verloopt niet optimaal.

De verplichting om gebruik te maken van een notified body geldt lang niet voor alle producten. Dan is de fabrikant zelf verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat het product conform de essentiële eisen is geproduceerd, ook als die fabrikant niet in Europa gevestigd is.

1.9 Het Verbindingsbureau en de governance

Het Verbindingsbureau heeft via de Verordening markttoezicht een aantal wettelijke taken meegekregen:

- Het kenbaar maken van een nationale markttoezichtsstrategie.
- Het zorgen voor specifieke informatie in ICSMS¹².
- Het vertegenwoordigen van het gecoördineerde standpunt van markttoezichthouders en de Douane in de EUPCN.
- Faciliteren van de samenwerking tussen markttoezichtautoriteiten in de verschillende lidstaten.

Daarnaast is door het Verbindingsbureau door het Ministerie van EZK gevraagd jaarlijks een markttoezichtconferentie te organiseren.

11. EMDN: European Medical Devices Nomenclatur; UDI: unieke hulpmiddelen-identificatie; SRN: Single Registration Number.

12. Markttoezichtverordening 1020/2019, artikel 34 lid 2.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

2. Doel en Horizontale thema's

3. Horizontale activiteiten

4. Implementatie en monitoring

Bijlagen

Bijlage 1. Nationale infrastructuur voor de organisatie van markttoezicht

Bijlage 2. Analyse van de huidige situatie

Bijlage 3. Consultatie Stakeholders

Bijlage 4. Eco-design verordening

In 2025 hebben de markttoezichtautoriteiten en de Douane twee extra taken bij het Verbindingsbureau belegd:

- Gecoördineerde inbreng bij beleid.
- het implementeren, monitoren en verslagleggen van de Nationale Markttoezichtstrategie.

Deze taken vergen afgestemde besluitvorming. Om dat mogelijk te maken is een besluitvormingsstructuur ingericht met een Alliantie-overleg (deskundigen), een Stuurgroep (management) en een TOP-overleg (topmanagement). Deze structuur met facilitering door het Verbindingsbureau blijkt dermate behulpzaam dat hij ook wordt benut voor het opwerken van signalen naar beleid en politiek aangaande het markttoezicht. Het Verbindingsbureau heeft zich ook sterk gemaakt voor signalen en het aanreiken van kennis aan de Europese Commissie.

Het Verbindingsbureau zorgt dat de markttoezichtautoriteiten op de hoogte zijn van het beleid vanuit Europa vanuit de EUPCN en heeft met verschillende landen bilateraal of multilateraal overleg om kennis te toetsen en te delen, van elkaar te leren en die gezamenlijke kennis te delen met de EUPCN.

Bijlage 3. Consultatie stakeholders

De horizontale thema's uit de concept Nationale Markttoezichtstrategie zijn door de markttoezichtautoriteiten en de Douane gedeeld met enkele (branche)organisaties waarmee zij in het toezicht regelmatig te maken hebben. Verschillende van deze stakeholders hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren. De strategie is op punten aangepast aan de suggesties van de stakeholders.

De horizontale thema's zijn grotendeels ongewijzigd gebleven, want uit de reacties van de stakeholders bleek dat zij de gekozen thema's (breder, slimmer, sterker) over het algemeen herkenbaar en aansprekend vinden.

De stakeholders geven aan dat ze de samenwerking tussen toezichthouders en tussen lidstaten van belang vinden om tot een zo gelijk mogelijk speelveld te komen, met name door vermindering van fragmentatie en bevordering van eenduidigheid in het toezicht. Dat geldt in het bijzonder voor het samenwerken in het toezicht aan de grens.

Vooraf op de knelpunten die op dit moment bij e-commerce spelen zien de stakeholders graag de aandacht van het toezicht gericht op niet EU-geregistreerde verkopers, op platforms en op business-to-consumer stromen.

Veel stakeholders benadrukken het belang van risicogericht toezicht met het oog op een efficiënte inzet van toezichtcapaciteit.

Stakeholders zien de producten en branches complexer worden en verwachten dat aandacht voor digitalisering het toezicht daarbij kan helpen.

Verder hoopt men op een verdere harmonisatie van de relevante EU-wetgeving om tegenstrijdigheden in de regelgeving terug te dringen. Een aantal stakeholders denkt graag mee over het leveren van input op de opstelling en de implementatie van de Europese regels.

Onder het thema 'Sterker' wordt onder andere beoogd de herijking van de regelgeving aan te grijpen om onduidelijkheden over de verantwoordelijke marktdeelnemer weg te nemen (ook verschillen hierin tussen de GPSR en de MSR) en er op te kunnen handhaven. Hierin zien ook de stakeholders een belangrijk knelpunt (gelijk speelveld).

Veel branches zoeken graag de samenwerking met de markttoezichtautoriteiten met het oog op informatie-uitwisseling (bijvoorbeeld over trends uit het toezicht) en communicatie(begeleiding) richting bedrijven.

Bijlage 4. Ecodesign verordening

Geplande markttoezichtactiviteiten onder artikel 66 van de ESPR (EU) 2024/1781

De Verordening (EU) 2024/1781 is een framework voor het bepalen van eco-design vereisten voor duurzame producten. De ESPR (Ecodesign for Sustainable Products Regulation) vereist op grond van artikel 66 een separaat hoofdstuk in de strategie over de geplande markttoezichtactiviteiten om ervoor te zorgen dat er met betrekking tot deze verordening passende controles worden uitgevoerd, waaronder, indien van toepassing, fysieke controles en laboratoriumcontroles.

Het markttoezicht onder de Ecodesign wetgeving volgt, waar van toepassing, de visie, missie en strategische keuzes van de Nationale Markttoezichtstrategie.

Producten en vereisten die als prioriteit zijn aangemerkt

Gedurende de looptijd van deze Nationale Markttoezichtstrategie 2026-2030 wordt voor het formuleren van de prioritaire producten en vereisten aangesloten bij de gemeenschappelijke prioriteiten zoals bepaald in het werkplan van de Europese Commissie en de Europese administratieve samenwerkingsgroep (ADCO). Prioriteiten kunnen gedurende de looptijd van deze Nationale Markttoezichtstrategie 2026-2030 worden bijgesteld, mede naar aanleiding van de rapporten die de commissie op grond van artikel 67, tweede lid van de ESPR iedere 4 jaar opstelt op basis van de invoer van de lidstaten in ICSMS (waarvan de eerste in 2028 wordt verwacht).

Dit betekent onder meer dat actief wordt deelgenomen aan:

- het Energy Efficiency Compliant Products 4 (EEPLIANT4) project dat tot in 2029 loopt en bedrijfsinspecties, product- en laboratoriumcontroles bevat onder andere ten aanzien van standby/off-mode, meubilair en houtkachels;
- het eco-design/ energy labelling project onder JACOP 2027 (Joint Actions on Compliance of Products).

Daarnaast betekent het dat (na inwerkingtreding van de betreffende productwetgeving via gedelegeerde handelingen) toezicht wordt gehouden op producten uit de prioritaire productgroepen (textiel, meubels, banden en matrassen), halffabricaten (ijzer & staal en aluminium) en de 2 horizontale vereisten (recycleerbaarheid en recyclede content van elektrische en elektronische apparaten) uit het werkplan van de Europese Commissie.

Bovenop deze gemeenschappelijke Europese prioriteiten worden jaarlijks nationale prioriteiten bepaald op basis van de beschikbare informatie op dat moment, zoals ontwikkelingen in de markt, actuele informatie over impact van bepaalde producten op energieverbruik of nieuwe specifieke productwetgevingen. Zo worden in 2026 productcontroles uitgevoerd voor LED lampen van Chinese platforms en voor warmtepompen. Ook worden in aanloop naar publicatie van de gedelegeerde handelingen onder de ESPR marktverkenningen uitgevoerd, zoals voor laadpalen en zonnepanelen.

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1. Aanleiding voor de Nationale Strategie Markttoezicht 2026-2030
- 1.2. Werkwijze
- 1.3. Scope
- 1.4. Leeswijzer

2. Doel en Horizontale thema's

- 2.1. Gekozen horizontale thema's
- 2.2. Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 2.3. Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 2.4. Sterker: één markt, éénduidig toezicht
- 2.5. Rol Verbindingsbureau

3. Horizontale activiteiten

- 3.1 Breder: markttoezicht dat meegroeit
- 3.2 Slimmer: digitaal, datagedreven, toekomstgericht
- 3.3 Sterker: één markt, éénduidig toezicht

4. Implementatie en monitoring

- 4.1. Implementatie
- 4.2. Monitoring

Bijlagen

Deze Nationale Markttoezichtstrategie is geschreven door:

het Verbindingsbureau Markttoezicht in opdracht van de markttoezichtautoriteiten en Douane.

De markttoezichtautoriteiten zijn de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie Leefomgeving en Transport, de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur.

Colofon

Dit is een uitgave van het Verbindingsbureau Markttoezicht.
Meer informatie is te verkrijgen bij:

Verbindingsbureau Markttoezicht
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag

Contactpersonen: Marko van der Voort (marko.vander.voort@ilent.nl)
en Erik de Beer (erik.de.beer@ilent.nl).

Grafisch ontwerp:
Ontwerpstudio 2 MAAL EE
Elise Eekhout
www.2maalee.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.